

hromadian [Means of administrative and legal protection of cultural rights of citizens]. URL : <http://pravoznavec.com.ua/period/article/21577/%DE>. [in Ukr.].

10. Boiko, V. I. (2016) Vplyv derzhavnoho rehuliuвання na rehionalnyi rozvytok sfery kultury v umovakh detsentralizatsii upravlinnia [The influence of state regulation on the regional development of the sphere of culture in conditions of decentralization of management]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*. № 2, pp. 69–73. [in Ukr.].

ABSTRACT

Anastasiya Aksyutina. Classification of administrative and legal instruments providing the population with cultural services. In order to provide the population with high-quality cultural services, it is necessary to allocate administrative and legal means that will help to visualize the picture of the system of administrative and legal means and allow to provide quality cultural services to the population. The system and classification of administrative and legal means of providing the population with cultural services are considered. The concept of «means» is defined in the analysis of scientific works. Means of improving methods of providing the population with cultural services are proposed. It is proposed to adopt the Unified portal for providing the population with cultural services and the State Program for cultural development. The need for active intervention of the state and various institutions of civil society in solving the priority tasks of the organization of culture and art through the provision of high-quality and accessible cultural services to the population and the use by the public administration of administrative and legal means of protection (preservation, collection and research of cultural values), creative (creating new artistic values), humanitarian (promoting the formation of value orientations of individuals, social groups and society in general), instrumental (creating a diverse product capable of satisfying the cultural needs of the population) direction.

Modern determinants of the inhibition of the development of the cultural environment and the level of provision of quality cultural services to the population have been identified, including: lack of equal conditions for access of Ukrainian citizens to services of a cultural nature; devaluation of generally recognized cultural values and landmarks.

Keywords: *cultural space, service, accounting and registration tool, license, state register, national property*

УДК 346.3

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-182-188

Цагік ОГАНІСЯН©

кандидат юридичних наук

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті досліджено коло питань, пов'язаних із правовим регулюванням господарських правовідносин стосовно нематеріальних активів у господарській сфері. Також із господарсько-правового погляду висвітлені нематеріальні активи як складова майна суб'єктів господарювання, досліджено їх юридичну природу, досліджено визначення поняття і змісту різними вченими-правознавцями, а також подано власну дефініцію. Крім того, виконано ретроспективне дослідження нормативно-правової бази, яка регулює такі правовідносини. Також розглянуто питання правового регулювання операцій із обліку нематеріальних активів та підбито підсумки дослідження.

У розрізі правового режиму нематеріальних активів цікавлять положення саме економічної частини, яка, хоча й не має прямих положень щодо нематеріальних активів, містить чітке регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності

Ключові слова: *нематеріальні активи, майно підприємства, об'єкти оцінки у нематеріальній формі, майнові права, об'єкти права інтелектуальної власності.*

Постановка проблеми. Тенденція до активізації науково-технічного співробітництва України з Європейським Союзом, яку спостерігаємо сьогодні, відповідає інноваційному напрямку розвитку економіки знань, відкриває шлях до

© Ц. Оганісян, 2022
k_cpd@dduvs.in.ua

підвищення якості життя українського суспільства. В основу цих доленосних змін покладено створення інноваційної продукції, ефективне використання нових ідей, винаходів і наукових відкриттів та їх впровадження у виробництво. Важливою ланкою вказаного процесу є ефективний захист прав на об'єкти інтелектуальної власності та інших майнових прав у складі нематеріальних активів суб'єктів господарювання. А отже необхідний постійний пошук принципово нових способів управління ними, що вимагає глибинного розуміння їх правової сутності, характерних ознак, розроблення науково обгрунтованої класифікації, яка б містила в собі вичерпний перелік видів права.

Сьогодні неможливо уявити ефективно функціонуюче підприємство, яке б не використовувало у своїй господарській діяльності такий інструментарій, як право користування майном, право на знаки для товарів і послуг, патентування промислового зразка, винаходу (корисної моделі), web-сайти, інформаційні й інші інноваційні електронні технології та нематеріальні чинники. Все це знаходить своє теоретичне осмислення вченими та нормативне оформлення законодавцями.

У науці господарського права відсутні спеціальні дослідження, присвячені нематеріальним активам. Економічна наука має в своєму арсеналі достатньо робіт, присвячених особливостям бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту нематеріальних активів, але зрозуміло, що межі економічної науки не дозволяють дослідити їх правову сутність.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Водночас механізм використання об'єктів права інтелектуальної власності (у складі нематеріальних активів) був предметом дослідження вітчизняних вчених, зокрема Ю. Атаманова «Права промислової власності як форма участі в господарських товариствах», О. Жидкова «Цивільно-правовий механізм захисту права на недоторканність ділової репутації», С. Шевчук «Господарсько-правові аспекти захисту непатентованих об'єктів права інтелектуальної власності», І. Коваль «Право на ділову репутацію суб'єктів господарювання і його позасудовий захист від неправомірного використання», Д. Висоцького «Правове забезпечення інноваційної діяльності». Проте низка досить важливих проблем правового режиму нематеріальних активів залишається невисвітленою, у тому числі: питання внесення до статутного капіталу господарського товариства права користування земельною ділянкою, можливість державних вищих навчальних закладів вступати у правовідносини щодо використання нематеріальних активів з метою їх комерціалізації тощо. Отже, викладене вище свідчить про необхідність та актуальність дослідження правового режиму нематеріальних активів у складі майна суб'єктів господарювання, визначення особливостей їх застосування та перспектив модифікації як важливої наукової проблеми, що потребує вирішення.

Метою статті є дослідження кола питань, пов'язаних із правовим регулюванням господарських правовідносин стосовно нематеріальних активів у господарській сфері.

Виклад основного матеріалу. Загалом першим нормативним методичним актом став національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [1], який визначає нематеріальні активи так: «об'єкти оцінки у нематеріальній формі – об'єкти оцінки, які не існують у матеріальній формі, але дають змогу отримувати певну економічну вигоду». Більш детально питання оцінки нематеріальних активів, враховуючи їх специфічну природу, було визначено у Національному стандарті № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» [2], який став завершальним етапом еволюції визначення нематеріальних активів в оціночному законодавстві.

Найважливішим кроком у регулюванні майнових відносин суб'єктів господарювання України стало ухвалення Господарського кодексу України [3], який визначив, що нематеріальні активи є частиною майна підприємства, саме тому вони мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі [4, с. 261].

Треба зазначити, що Господарський кодекс як типовий акт господарського законодавства надає тільки загальне визначення майна суб'єктів господарювання, не розкриваючи суті і змісту всіх його складових, зокрема нематеріальних активів. Здається, доцільно було б визначити поняття нематеріальних активів саме в Господарському кодексі, адже з урахуванням безлічі підходів до розуміння їх сутності, як то економічної, оціночної, бухгалтерської тощо, нам зовсім невідомо про їх правову природу.

Останнім законодавчим визначенням нематеріальних активів стала дефініція, яка наводиться у ст. 14.1.120 Податкового кодексу України і дозволяє зробити висновок, що при визначенні нематеріального активу у цьому акті законодавець звернувся до права власності суб'єктів господарювання на об'єкти обліку нематеріальних активів: право користування природними ресурсами, право користування майном, визнані об'єкти права інтелектуальної власності, незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи, право на провадження діяльності, використання економічних та інших привілеїв.

Водночас, здається, що саме визначення, наведене в Податковому кодексі України, найбільш повно і точно дозволяє розуміти саме правову суть нематеріальних активів як матеріального права на використання об'єктів, у тому числі об'єктів права інтелектуальної власності, а не самі об'єкти [55, с. 14].

Таку думку поділяє й Н. Хоруужак, яка визначає, що використання для визначення терміна «нематеріальні активи» поняття «об'єкти інтелектуальної, в тому числі промислової, власності» є недостатньо конкретним, оскільки в цьому разі йдеться не про самі об'єкти, а про право на них [6, с. 68–69].

Цивільний кодекс України (далі ЦК) [7] у ст. 420 визначає перелік прав інтелектуальної власності в Україні, який, між іншим, не є вичерпним. Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим кодексом та іншим законом. Тобто це визначення є лише складовою частиною категорії «нематеріальний актив», наведеної в чинному законодавстві. Отже, перелік об'єктів права інтелектуальної власності (далі ОПВ) загалом не є вичерпним, адже кожен день створюються дедалі нові й нові форми вираження інтелектуальної творчої діяльності людини, які впевнено можуть претендувати на авторсько-правовий захист та бути визнані частиною майна суб'єктів господарювання у складі нематеріальних активів [22].

Перш ніж перейти до формулювання визначення «нематеріальних активів» у складі майна суб'єктів господарювання, необхідно визначитись з тим, що саме належить до майна у сфері господарювання. Зокрема, ст. 139 ГК України [4] визнає майном сукупність речей та інших цінностей (включно з нематеріальними активами), які відповідають таким ознакам:

- мають вартісне визначення; виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання;
- відображаються у балансі цих суб'єктів або враховуються в інших встановлених законом формах обліку майна цих суб'єктів [14, с. 129].

Треба наголосити, що визначення майна в ст. 139 ГК України виділяє його економічну роль, тимчасом як визначення майна в ст. 190 ЦК України [7] (речі, сукупність речей, майнові права та обов'язки) можна розглядати як перерахування складових категорій.

Водночас ЦК України прирівнює майнові права до речових (ст. 190 ЦК України). Вчений-цивіліст Є. О. Харитонов зазначає, що під «майном» в цивільному праві розуміється узагальнене поняття, яке відображає всю сукупність матеріальних благ та обтяжень, які можуть бути об'єктом цивільних правовідносин [8, с. 227–228].

Майнові права як об'єкти цивільних прав не можуть розглядатися як майно у відриві від їх юридичної належності тим чи іншим суб'єктам (кредиторам) у зобов'язальних правовідносинах з конкретними боржниками, а також від інших факторів, які прямо чи опосередковано впливають на існування (дійсність) вимоги, її параметри і межі тощо.

Отже, під майновими правами можна розуміти права підприємств та об'єднань на закріплені за ними матеріальні ресурси та фінансові засоби, тобто майнові права у вітчизняній цивілістиці пов'язані з конкретною річчю.

Традиційним, з погляду ведення бухгалтерського обліку та звітності, є поділ майна підприємства на матеріальні і нематеріальні складові. До матеріальних відносять основні засоби, сировину, матеріали, готову продукцію тощо. Певні труднощі виникають з визначенням нематеріального елемента підприємства, що надає йому завершений вигляд як своєрідного і єдиного об'єкта. Для потреб бухгалтерського та податкового обліку замість господарсько-правової категорії «майно» частіше використовують поняття «актив», що пов'язано з більш чітким визначенням стосовно конкретного суб'єкта господарювання як за складом, так і за вартістю.

Треба зауважити, що в науковій літературі немає єдиного підходу до трактування категорії нематеріальних активів. Зокрема, більшість визначень наводиться саме в економічній літературі. О. Лишиленко розрізняє поняття «нематеріальні ресурси» і «нематеріальні активи» [10], що дало змогу автору визначити нематеріальні активи як категорію, яка виникає внаслідок володіння правами на об'єкти інтелектуальної власності або обмежені природні ресурси для використання в господарській діяльності з метою отримання прибутку. Виходить, що нематеріальний ресурс – це немайнава категорія, яка характеризує виробничий потенціал підприємства.

В. Жук для визначення нематеріальних активів звертається до законодавства України, в якому вони подані двома правовими категоріями:

- об'єкти права інтелектуальної власності, згідно з ЦК України;
- права користування, що, згідно з законодавством, можуть бути визнані як нематеріальні активи [11, с. 7].

Як зазначає А. Гусь, з позиції бухгалтерського обліку інтелектуальна власність, яка прийнята на баланс, набуває статусу нематеріальних активів і оцінюється за сумою витрат, пов'язаних зі створенням, придбанням та доведенням до стану, в якому вони придатні для використання за призначенням [12, с. 41]. При цьому в чинному законодавстві України є кілька визначень нематеріальних активів, які за своїм змістом інколи навіть суперечать одне одному.

Треба зауважити, що в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» конкретно не йдеться про критерії визнання об'єкта нематеріальним активом. Відповідно до нього нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований [13]. Стандарт містить у собі підстави, згідно з якими нематеріальний актив, отриманий у результаті розробки, треба відображати в балансі підприємства. Витрати на об'єкти, що не відповідають цим вимогам, визнаються витратами звітного з періодом, протягом якого вони були здійснені.

Стосовно кожного об'єкта нематеріальних активів на підприємстві відбуваються такі три процеси, або етапи руху: надходження (зарахування на баланс); експлуатація; вибуття (списання з балансу) [21]. Під час експлуатації нематеріальних активів здійснюються операції з їх поліпшення, переоцінки, нарахування амортизації тощо. Суб'єкт господарювання, який здійснює господарську діяльність як власник нематеріальних активів, має право на власний розсуд визначати порядок їх використання. Крім того, повноваження власника дозволяють йому передавати нематеріальні активи іншим суб'єктам для використання їх на праві власності, праві господарського відання чи праві оперативного управління або на основі інших форм права.

Порядок використання майна у сфері господарювання може відрізнитися не тільки за формою власності, але і за призначенням майна у виробництві, реалізації продукції або використання в невиробничій (соціальній) сфері [17, с. 388]. Відомо, що за цільовим призначенням і правовим режимом майно, що використовується у процесі господарської діяльності, поділяється на основні фонди, оборотні засоби, кошти, товари та цінні папери, вартість яких відбивається на самостійному балансі підприємства. За своєю економічною сутністю нематеріальні активи належать до необоротних активів.

Висновки. Під час дослідження було з'ясовано, що нематеріальні активи мають складну, багаторівневу структуру, зумовлену їх нематеріальною майновою природою.

Розглянуті визначення надають підстави стверджувати, що в сучасній науці відсутня єдність підходів не лише до визначення категорії «нематеріальний актив», але й до визначення його структури та видів об'єктів, що можуть бути обліковані як нематеріальні активи.

Нагальною проблемою є саме адаптація накопичених знань до вимог сучасного господарювання та визначення й систематизація тих об'єктів, які належать до складу нематеріальних активів суб'єктів господарювання.

Нематеріальні активи у сфері господарювання можуть використовуватись суб'єктами господарювання на праві власності або на праві користування. Володіння нематеріальними активами для суб'єктів господарювання постає у відображенні належного їм майна на відповідному балансі. Найважливішим у такій операції є наявність у суб'єкта прав володіння щодо конкретного активу чи пасиву.

Згідно з чинним законодавством підприємство, якщо інше не передбачено

законом та його статутом, має право продавати і передавати іншим підприємствам, організаціям, установам, обмінювати, здавати в оренду, надавати безоплатно в тимчасове користування або в позику належні йому нематеріальні активи, а також списувати їх із балансу. Зважаючи на тривалість їх використання та статичність форми, головним призначенням нематеріальних активів є використання їх у сфері виробництва. Знос нематеріальних активів визначається через їх амортизацію, яка здійснюється в бухгалтерському обліку щомісячно протягом терміну їх корисного використання.

Нематеріальні активи у складі майна суб'єктів господарювання можуть використовуватись не тільки у виробничій діяльності, але й з метою отримання користі від них – їх комерційного використання, де вони є не основним засобом, а товаром, результатом робіт або послуг. У такому разі суб'єкт господарювання застосовує щодо них правомочність розпорядження. Розпорядження – це правомочність, відповідно до якої суб'єкт господарювання може визначати подальшу долю нематеріального активу, наприклад його продаж, списання або ліквідацію – з бухгалтерського погляду воно полягає в операції вибуття об'єкта з балансу. Треба зазначити, що, беручи до уваги правову природу об'єктів, які належать до нематеріальних активів, не до кожного з них суб'єкт господарювання може застосовувати правомочність розпорядження.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 № 1440. *Офіційний вісник України*. 2003. № 37. Ст. 1995.
2. Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1185. *Офіційний вісник України*. 2007. № 75. Ст. 2792.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. № 19–20. № 21–22. Ст. 144.
4. Беяневич О. А., Вінник О. М., Щербина В. С. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України; за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. 3-є вид., перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 776 с.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14. № 15-16. № 17. Ст. 112.
6. Хорунжак Н. Сучасні підходи до категоріального визначення та організації обліку нематеріальних активів. *Регіональна економіка*. 2001. № 2. С. 67–76.
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
8. Харитонов Е. О. Гражданское право Украины: учеб. 5-е изд. Харьков: ООО Одиссей, 2010. 920 с.
9. Кривобок С. В. Правочин з підприємством як єдиним майновим комплексом: монограф. Харків: Право, 2007. 197 с.
10. Лишилєнко О. В. Бухгалтерський облік: підруч. Київ: ЦНЛ, 2005. 632 с.
11. Жук В. М. Нематеріальні активи в роботі підприємств: правові основи, облік, оподаткування: навч. посібник; ред. В. М. Жук, Ю. С. Рудченко. Київ: Юрагро-Веста, 2008. 249 с.
12. Гусь А. В. Нематеріальні активи: господарсько-правовий аспект: монограф. Ужгород: ПП «АУТДОР – ШАРК», 2015. 248 с.
13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>.
14. Федорова І. В. Ідентифікація нематеріальних активів як початкова стадія їх обліку: проблемні питання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. № 23 (2). С. 128–131.
15. Побережець О. В., Іванова К. В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення. *Економіка: реалії часу*. 2012. № 2(3). С. 98–104.
16. Олендій О. Т. Методичні засади проведення аудиту нематеріальних активів. *Інноваційна економіка*. 2013. № 5 (43). С. 291–297.
17. Пилипенко С. М. Управління нематеріальними активами: проблеми та основні шляхи їх вирішення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 9. С. 386–391.
18. Назаренко Т. П., Симура М. В. Організація та методика аудиту нематеріальних активів. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 957–962.
19. Кудирко О. В. Нематеріальні активи та інтелектуальний капітал: порівняльний аналіз економічних категорій. *Академічний огляд*. 2013. № 2 (39). С. 30–35.
20. Коба О. В., Софієнко А. О., Чиж А. О. Визнання, ідентифікація та класифікація нематеріальних активів. *Економіка і регіон*. 2015. № 6 (55). С. 136–142.

21. Корнух О. В. Методичний підхід до оцінки та аналізу нематеріальних активів підприємства в умовах інноваційних перетворень. *Інтелект XXI*. 2016. № 5. С. 150–154.

22. Корогод Н. П., Сулім-Тимовті А. О. Ідентифікація нематеріальних активів підприємства. *Строительство. Материаловедение. Машиностроение. Серия : Стародубовские чтения*. 2016. Вып. 89. С. 87–92.

Надійшла до редакції 16.09.2022

References

1. Pro zatverdzhennya Natsional'noho standartu № 1 «Zahal'ni zasady otsinky mayna i maynovykh prav [On the approval of National Standard No. 1 "General principles of valuation of property and property rights] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 10.09.2003 № 1440. *Ofitsiyynu visnyk Ukrayiny*. 2003. № 37, art. 1995. [in Ukr.].

2. Pro zatverdzhennya Natsional'noho standartu № 4 «Otsinka maynovykh prav intelektual'noyi vlasnosti [On approval of National Standard No. 4 "Evaluation of property rights of intellectual property] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 03.10.2007 № 1185. *Ofitsiyynu visnyk Ukrayiny*. 2007. № 75, art. 2792. [in Ukr.].

3. Hospodars'kyu kodeks Ukrayiny vid 16 sichnya 2003 roku [Economic Code of Ukraine of January 16, 2003]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2003. № 18. № 19–20. № 21–22, art. 144. [in Ukr.].

4. Belyanovich, O. A., Vinnyk, O. M., Shcherbyna, V. S. (2012) Naukovo-praktychnyy komentar Hospodars'koho kodeksu Ukrayiny [Scientific and practical commentary on the Economic Code of Ukraine] ; za zah. red. H. L. Znamens'koho, V. S. Shcherbyny. 3-ye vyd., pererob. i dop. Kyiv : Yurinkom Inter, 776 p. [in Ukr.].

5. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010 [Tax Code of Ukraine of December 2, 2010]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2011. № 13-14. № 15-16. № 17, art. 112. [in Ukr.].

6. Khorunzhak, N. (2001) Suchasni pidkhody do katehorial'noho vyznachennya ta orhanizatsiyi obliku nematerial'nykh aktyviv [Modern approaches to the categorical definition and organization of accounting of intangible assets]. *Rehional'na ekonomika*. № 2, pp. 67–76. [in Ukr.].

7. Tsyvil'nyy kodeks Ukrayiny vid 16.01.2003 [Civil Code of Ukraine of January 16, 2003]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2003. № 40–44, art. 356. [in Ukr.].

8. Kharitonov, Ye. O. (2010) Grazhdanskoye pravo Ukrainy [Civil law of Ukraine] : ucheb. 5-ye izd. Kharkiv : OOO Odissey, 920 p. [in Ukr.].

9. Kryvobok, S. V. (2007) Pravochny z pidpryemstvom yak yedynym maynovym kompleksom [Law with the enterprise as a single property complex] : monohraf. Kharkiv : Pravo, 197 p. [in Ukr.].

10. Lyshylenko, O. V. (2005) Bukhholders'kyu oblik [Accounting] : pidruch. Kyiv : TsNL, 632 p. [in Ukr.].

11. Zhuk, V. M. (2008) Nematerial'ni aktyvy v roboti pidpryemstv: pravovi osnovy, oblik, opodatkuvannya [Intangible assets in the work of enterprises: legal basis, accounting, taxation] : navch. posibnyk ; red. V. M. Zhuk, YU. S. Rudchenko. Kyiv : Yurahro-Vesta, 249 p. [in Ukr.].

12. Hus', A. V. (2015) Nematerial'ni aktyvy: hospodars'ko-pravovyy aspekt [Intangible assets: economic and legal aspect] : monohraf. Uzhhorod : PP «AUTDOR – SHARK», 248 p. [in Ukr.].

13. Pro zatverdzhennya Natsional'noho polozhennya (standartu) bukhholders'koho obliku [On the approval of the National regulation (standard) of accounting] : nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>. [in Ukr.].

14. Fedorova, I. V. (2017) Identyfikatsiya nematerial'nykh aktyviv yak pochatkova stadiya yikh obliku: problemni pytannya [Identification of intangible assets as the initial stage of their accounting: problematic issues]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Ekonomika i menezhment*. № 23 (2), pp. 128–131. [in Ukr.].

15. Poberezhets', O. V., Ivanova, K. V. (2012) Identyfikatsiya ta klasyfikatsiya nematerial'nykh aktyviv ta problemy yikh vyznachennya [Identification and classification of intangible assets and problems of their definition]. *Ekonomika: realiyi chasu*. № 2(3), pp. 98–104. [in Ukr.].

16. Olendiy, O. T. (2013) Metodychni zasady provedennya audytu nematerial'nykh aktyviv [Methodological principles of auditing intangible assets]. *Innovatsiyina ekonomika*. № 5 (43), pp. 291–297. [in Ukr.].

17. Pylypenko S. M. (2016) Upravlinnya nematerial'nymy aktyvamy: problemy ta osnovni shlyakhy yikh vyryshennya [Management of intangible assets: problems and the main ways to solve them]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. Issue 9, pp. 386–391. [in Ukr.].

18. Nazarenko, T. P., Symura, M. V. (2016) Orhanizatsiya ta metodyka audytu nematerial'nykh aktyviv [Organization and methodology of audit of intangible assets]. *Ekonomika i suspil'stvo*. № 7, pp. 957–962. [in Ukr.].

19. Kudyрко, O. V. (2013) Nematerial'ni aktyvy ta intelektual'nyy kapital: porivnyal'nyy analiz ekonomichnykh katehoriy [Intangible assets and intellectual capital: a comparative analysis of economic categories]. *Akademichnyy ohlyad*. № 2 (39), pp. 30–35. [in Ukr.].

20. Koba, O. V., Sofiyenko, A. O., Chyzh, A. O. (2015) Vyznannya, identyfikatsiya ta klasyfikatsiya nematerial'nykh aktyviv [Recognition, identification and classification of intangible assets].

21. Kornukh, O. V. (2016) *Metodychnyy pidkhd do otsinky ta analizu nematerial'nykh aktyviv pidpryyemstva v umovakh innovatsiynykh peretvoren'* [Methodical approach to the evaluation and analysis of intangible assets of the enterprise in the conditions of innovative transformations]. *Intelekt XXI.* № 5, pp. 150–154. [in Ukr.].

22. Korohod, N. P., Sulim-Tymovti, A. O. (2016) *Identyfikatsiya nematerial'nykh aktyviv pidpryyemstva* [Identification of intangible assets of the enterprise]. *Stroitel'stvo. Materialovedeniye. Mashynostroyeniye. Seriya : Starodubovskiyе chtyeniya.* Issue 89, pp. 87–92. [in Ukr.].

ABSTRACT

Tsahik Ohanisian. Separate issues of legal regulation of instangible assets in the field of business. The article examines a range of issues related to the legal regulation of economic legal relations regarding intangible assets in the economic sphere. Also, from an economic and legal point of view, intangible assets as a component of the property of business entities are highlighted, their legal nature is investigated, the definition of the concept and content by various legal scholars is investigated, and an own definition is also presented. In addition, a retrospective study of the legal framework that regulates this type of legal relationship was conducted. The issues of legal regulation of intangible asset accounting operations were also considered and the results of the research were summarized.

During the work on the article, it was found that intangible assets have a complex, multi-level structure due to their intangible property nature.

The considered interpretations give grounds for asserting that in modern science there is a lack of unity of approaches not only to the definition of the category «intangible asset», but also to the definition of its structure and types of objects that can be accounted for as intangible assets. The urgent problem is precisely the adaptation of the accumulated knowledge to the requirements of modern management and the definition and systematization of those objects that belong to the intangible assets of business entities.

In terms of the legal regime of intangible assets, the provisions of the economic part are of interest, which, although it does not have direct provisions regarding intangible assets, contains a clear regulation of relations in the field of intellectual property

Keywords: *intangible assets, enterprise property, objects of assessment in intangible form, property rights, objects of intellectual property rights.*

УДК 342.9+351/354

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-188-193

Каміль ПРИМАКОВ©

кандидат юридичних наук

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Розкрито основні підходи до розуміння змісту і сутності інструментів діяльності публічної адміністрації в умовах євроінтеграції. Наведено різні визначення поняття «форми діяльності публічної адміністрації» та «інструменти діяльності публічної адміністрації». Авторськом визначено, що інструменти діяльності публічної адміністрації є зовнішнім проявом однорідних за своїм характером та змістом груп адміністративно-правових дій публічної адміністрації, які реалізуються у визначеній у законодавстві формі, у межах повноважень відповідних суб'єктів, за встановленою процедурою з метою реалізації завдань та функцій публічної адміністрації, забезпечення прав, свобод та інтересів осіб у сфері публічно-правових відносин. Висвітлено питання співвідношення «форм» та «інструментів» діяльності публічної адміністрації.

Ключові слова: *форми державного управління, форми адміністративно-правового регулювання, інструменти діяльності публічної адміністрації, адміністративний договір, класифікація форм, акти-плани, індивідуальні акти, правові та неправові форми.*

© К. Примаков, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2349-8599>

k_zpd@dduvs.in.ua